

**Kommunikationsstrategi
för
Dalarnas miljömål
2005-2006**

Innehåll

INNEHÅLL	3
BAKGRUND OCH SYFTE	5
MÅLGRUPPER	6
NATIONELL MILJÖMÅLSKOMMUNIKATION	6
Miljömålsrådet	6
Länsstyrelsernas gemensamma uppföljning (RUS)	7
Miljömålsansvariga myndigheter	7
REGIONAL MILJÖMÅLSKOMMUNIKATION	8
Länsstyrelsens miljömålswebb	8
<i>Dalarnas miljömål och åtgärder i handlingsplanen</i>	8
<i>Miljömålsuppföljning - tillstånd och förändringar i Dalarnas miljö</i>	8
<i>Aktuella aktiviteter och publikationer</i>	9
Målgruppsspecifik kommunikation	9
<i>Regering och Miljömålsråd</i>	9
<i>Kommuner och regionala offentliga aktörer</i>	9
<i>Länsstyrelsen Dalarnas personal</i>	10
<i>Näringsliv och sektorer</i>	11
<i>Föreningar och organisationer</i>	12
<i>Utbildningsväsende och folkbildning</i>	12
<i>Allmänheten</i>	13
Tryckt informationsmaterial	13
<i>Rapporter, informationsblad och broschyrer</i>	13
<i>Miljömålsuppföljning - tillstånd och förändringar i Dalarnas miljö</i>	13
BILAGA 1. UTDRAG UR HANDLINGSPLANEN FÖR DALARNAS MILJÖMÅL	15
BILAGA 2. KOMMUNIKATIONSPLAN	19

Bakgrund och syfte

Enligt uppdrag från regeringen (M98/3090/8) har Länsstyrelsen övergripande ansvar för det regionala miljömålsarbetet och uppföljning av miljömålen. Länsstyrelsen ska i detta arbete bland annat ta de initiativ som behövs för att stimulera miljömålsarbetet inom olika samhällssektorer och för att målen ska få genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen. Länsstyrelsen ska också, enligt uppdraget, stödja kommunerna med underlag för att formulera lokala mål och åtgärdsprogram.

Enligt Länsstyrelsens tolkning är kommunikation av miljömål och miljöfrågor en väsentlig del av regeringsuppdraget. En mycket viktig del av Länsstyrelsens miljömålsarbete är således att öka kunskapen om, förståelsen för och engagemanget i viktiga regionala och lokala miljöfrågor. För att åstadkomma detta behövs kommunikation och information om

- tillstånd och förändringar i miljön
- Dalarnas miljömål, dvs. det miljötillstånd som ska eftersträvas
- handlingsplanen till Dalarnas miljömål, dvs. vilka åtgärder som krävs för att uppnå det miljötillstånd som miljömålen beskriver.

Flertalet åtgärder i handlingsplanen för Dalarnas miljömål innehåller något slags informations- eller utbildningsinsats. Ett trettiotal åtgärder är utformade så att de uttryckligen innebär information och/eller utbildning gentemot någon eller några angivna målgrupper. Dessa åtgärder presenteras i Bilaga 1, men beskrivs i övrigt inte i denna kommunikationsstrategi. Länsstyrelsen är ansvarig för eller medverkar i drygt tjugo av dessa informationsåtgärder (Bilaga 1). Bland dessa finns ett flertal informations- och utbildningsinsatser riktade mot en eller flera specifika målgrupper, såsom kommuner, verksamhetsutövare, lantbrukare, byggsektorn och allmänheten. Genomförandet av åtgärderna kommer att följas upp årligen.

En av åtgärderna är övergripande för information och utbildning om miljömålen och innebär att Länsstyrelsen, kommunerna och regionala myndigheter under perioden 2004-2005 tar fram strategier för hur allmänhet, utbildningsväsendet, politiker och tjänstemän, näringsliv och organisationer ska informeras och utbildas om miljömålen.

Länsstyrelsens kommunikationsstrategi för Dalarnas miljömål syftar till att utveckla och förtydliga Länsstyrelsens ansvar för denna övergripande åtgärd, det vill säga ansvaret för information och utbildning om miljömålen. Syftet med strategin är att beskriva kommunikationsinsatser med direkt koppling till Dalarnas miljömål som Länsstyrelsen kommer att genomföra under perioden 2005-2006 och som inte återfinns bland åtgärderna i handlingsplanen för Dalarnas miljömål. Till dessa insatser räknas även spridning av resultat från den regionala uppföljningen av miljömål och åtgärder.

Föreliggande strategi har fastställts av Länsstyrelsen i mars 2005. Strategin ska, tillsammans med en kommunikationsplan (Bilaga 2) vara vägledande för Länsstyrelsens prioriteringar av kommunikationsinsatser inom området. I slutet av 2006 ska en ny strategi utformas. Kommunikationsplanen kan däremot vid behov revideras under perioden 2005-2006.

Även i det nationella miljömålsarbetet utgör kommunikation ett viktigt arbetsområde. Kommunikationsinsatserna i det regionala miljömålsarbetet ska dra nytta av och samordnas med nationella initiativ.

Begreppet kommunikation används i dokumentet som ett samlingsbegrepp för både information och kommunikation.

Målgrupper

För en konstruktiv dialog kring miljömål och åtgärder krävs att informationen är anpassad till den målgrupp man förväntar sig att nå. Det finns ett flertal viktiga målgrupper för regional miljömålsinformation:

- Regering och Miljömålsråd
- Miljömålsansvariga myndigheter (9 centrala, 20 länsstyrelser)
- Regionala myndigheter och offentliga aktörer (Länsstyrelsen, Skogsvårdsstyrelsen, Landstinget Dalarna, Region Dalarna, Dalarnas Kommunförbund, Högskolan Dalarna m.fl.)
 - politiker
 - tjänstemän
- Kommuner
 - politiker
 - tjänstemän
- Näringsliv och sektorer
- Föreningar och organisationer
- Utbildningsväsende och folkbildning
- Massmedier
- Allmänheten

Länsstyrelsens strategi för kommunikation om länets miljömål har inte ambitionen att erbjuda specifik information för samtliga dessa målgrupper. Tyngdpunkten för informationsinsatserna kommer att ligga på målgrupperna politiker och tjänstemän inom såväl kommuner som regionala myndigheter och offentliga aktörer. Dessutom kommer särskilda satsningar att göras på kommunikation med näringslivet. För den breda allmänheten och flera andra målgrupper kommer den viktigaste informationskanalen att vara Länsstyrelsens webbplats.

Nationell miljömålskommunikation

Miljömålsrådet

Miljömålsrådet är utsett av regeringen för att samordna de miljömålsansvariga myndigheternas arbete och för att hantera eventuella målkonflikter. Miljömålsrådet består under perioden 2005-2008 av företrädare för Naturvårdsverket, Socialstyrelsen, Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen i Värmlands län, Kemikalieinspektionen, Försvarsmakten, Strålskyddsinstitutet, Statens Energimyndighet, Riksantikvarieämbetet, Sveriges geologiska undersökning, Jordbruksverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Vägverket, Boverket och Folkhälsoinstitutet. Naturvårdsverket har utsett experter till Miljömålsrådet från Svenskt Näringsliv, Miljöförbundet Jordens Vänner, Svenska Naturskyddsföreningen och Sveriges Kommuner och Landsting.

Miljömålsrådets kansli utvecklar för närvarande *Miljömålsrådets kommunikationsstrategi för de 15 miljö kvalitetsmålen*. Ett utkast togs fram hösten 2004 och strategin ska om möjligt antas av Miljömålsrådet våren 2005. Till grund för strategin ligger bland annat analyser av ett antal målgrupper (skola, miljögrupper, allmänhet genom media samt företag) som miljömålskansliet lät genomföra under 2003. I strategin ingår bland annat beskrivning av Miljömålsrådets kanaler för kommunikation och de olika målgruppernas behov av kommunikationsinsatser.

Miljömålsrådet tar varje år fram en rapport i rapportserien *deFacto*. Regeringen (miljödepartementet) är huvudsaklig mottagare. Rapporten innehåller bedömningar av måluppfyllelse och behov av åtgärder, men bidrar också till årliga jämförelser av miljöutvecklingen. Det finns

målgruppsanpassade kortversioner av de årliga rapporterna.

Miljömålsrådet tar vart fjärde år fram en fördjupad utvärdering med regeringen (miljödepartementet) som mottagare. Den innehåller utvärdering av möjligheter och hinder för att nå miljökvalitetsmålen med förslag till åtgärder. En målgruppsanpassad kortversion av den fördjupade utvärderingen tas också fram.

Miljömålsportalen (www.miljomal.nu) administreras av Miljömålsrådets kansli. Portalen är en gemensam ingång för att nå information om miljökvalitetsmålen och miljömålsarbetet i Sverige. Där erbjuds en överblick över de nationella och regionala miljömålsmyndigheternas information och nyhetsflöde om miljömålen. Ambitionen är att portalen så småningom även ska informera om den lokala nivån. Information om kommunernas miljömålsarbete ska kunna nås via portalen. Informationen ska vara lättillgänglig för olika målgrupper, även för den enskilde medborgaren. Miljömålsrådets kansli publicerar också ett digitalt nyhetsbrev.

På miljömålsportalen finns en samlad presentation av indikatorer som följer upp de nationella miljömålen. Ambitionen är att indikatorerna ska kunna följas i ett internationellt, nationellt, regionalt och lokalt perspektiv och att man ska kunna göra egna jämförelser mellan länder, län/regioner och kommuner.

Under våren 2004 publicerade Länsstyrelsen texter som kommenterar ett 40-tal av de uppföljningsindikatorer på Miljömålsportalen som presenterar data för Dalarna. Länsstyrelsen ska uppdatera texterna årligen i samband med att nya data tillförs indikatorerna. Tillsammans ger dessa indikatorer med tillhörande texter en beskrivning av delar av miljötillståndet i Dalarna.

Under 2005 kommer samtliga länsstyrelser att kunna presentera regionala miljömål och läns-specifika uppföljningsindikatorer på Miljömålsportalen.

Länsstyrelsernas gemensamma uppföljning (RUS)

År 1998 gav regeringen länsstyrelserna i uppdrag att ta fram ett gemensamt förslag till uppföljningssystem för miljömålen. För att genomföra detta bildade länsstyrelserna projektet RUS (Regionalt UppföljningsSystem). Projektet avslutades formellt sommaren 2004, men fortsätter med förvaltning och vidareutveckling av uppföljningssystemet.

RUS har en egen webbplats (www.rus.lst.se) där det finns information om bland annat projektet, indikatorer och olika utvecklingsprojekt för miljömålsuppföljning.

RUS ordnar årligen miljömålsdagar för representanter från länsstyrelserna och från miljömålsansvariga centrala myndigheter liksom en årlig miljömålsuppföljningsdag med uppföljningsansvariga från länsstyrelserna.

Miljömålsansvariga myndigheter

För att få en tydlig ansvarsfördelning i miljömålsarbetet har regeringen utsett en ansvarig myndighet för vart och ett av miljömålen. Naturvårdsverket har ansvar för nio mål medan Statens Strålskyddsinstitut, Kemikalieinspektionen, Sveriges Geologiska Undersökning, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket och Boverket har huvudansvaret för varsitt miljömål.

De miljömålsansvariga myndigheterna ska tillsammans med organisationer och företag som verkar inom en viss samhällssektor utveckla lämpliga indikatorer för miljömålsarbetet. Vidare ska myndigheterna samla data, redovisa måluppfyllelsen, föreslå kompletterande insatser och i övrigt verka för att miljökvalitetsmålen nås. De har ett särskilt ansvar för att kommunicera och skapa en dialog kring sina egna miljömål gentemot berörda målgrupper.

Det ansvar som regeringen lagt på vissa myndigheter fråntar inte övriga myndigheter ansvaret för miljömålsarbetet, till exempel inom ramen för det särskilda sektorsansvaret. Exempel på sådana centrala myndigheter som har viktiga uppgifter är Banverket, Energimyndigheten,

Fiskeriverket, Folkhälsoinstitutet, Försvarsmakten, Konsumentverket, Kustbevakningen, Luftfartsverket, Räddningsverket, SIKA, Sjöfartsverket, Livsmedelsverket och Vägverket.

Datavärddar för miljömålsuppföljning är Fiskeriverket, IVL, Livsmedelsverket, SCB, SMHI, SLU och Vägverket.

Flera av de nämnda myndigheterna tar initiativ till och genomför kommunikationsinsatser. Bland annat har Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Riksantikvarieämbetet och Jordbruksverket tagit fram särskilda informationskrifter om miljömålen. Myndigheterna arbetar också med utveckling av indikatorer som kan användas i kommunikationsarbetet.

Regional miljömålskommunikation

De regionala kommunikationsinsatserna ska samordnas med och komplettera de initiativ som tas av centrala miljömålsmyndigheter och av Miljömålsrådet. I denna kommunikationsstrategi beskrivs följande regionala insatser

- Länsstyrelsens miljömålswebb
- målgruppspecifik kommunikation
- tryckt informationsmaterial.

Länsstyrelsens miljömålswebb

På Länsstyrelsens webbplats finns en särskild ingång för *Dalarnas miljömål* som leder till Länsstyrelsens Dalarnas miljömålswebb (www.w.lst.se/miljomal). Den regionala miljömålsinformationen ska utvecklas så att flera olika målgrupper, dvs. aktörer på nationell, regional och lokal nivå samt allmänheten, kan få information om det miljömålsarbete som samordnas av Länsstyrelsen. På Länsstyrelsens miljömålswebb ska finnas information om

- Dalarnas miljömål
- åtgärderna i handlingsplanen till Dalarnas miljömål och hur genomförandet av åtgärderna fortskrider
- miljömålsuppföljning - tillstånd och förändringar i Dalarnas miljö
- pågående arbete och aktiviteter i form av seminarier, workshops, utbildningar, möten m.m.
- publikationer om Dalarnas miljömål och länets miljö.

Dalarnas miljömål och åtgärder i handlingsplanen

På Länsstyrelsens webbplats kan man läsa skriften *Dalarnas miljömål* i sin helhet, ladda ned den till den egna datorn i pdf-format eller beställa den tryckta rapporten. Där finns dessutom, uppdelat enligt de femton miljömålen, en presentation av de regionala målformuleringarna och de åtgärder som ingår i handlingsplanen i anslutning till respektive miljömål.

Miljömålsuppföljning - tillstånd och förändringar i Dalarnas miljö

På Länsstyrelsens webbplats finns en överskådlig och lättnavigerad presentation av uppföljningsindikatorer som på olika sätt visar om miljömålen uppnås. Indikatorerna ger tillsammans en bild av tillstånd och förändringar i Dalarnas miljö. Via Länsstyrelsens webbplats kan man nå uppföljningsindikatorer som

- presenteras på Miljömålsportalen (www.miljomal.nu) och som är relevanta för Dalarna
- presenteras på Miljömålsportalen, men som Länsstyrelsen valt att utveckla för länet och länets kommuner
- är specifika för Dalarnas län och som utvecklas av Länsstyrelsen eller annan aktör.

I anslutning till varje indikatorpresentation ska finnas en text som förklarar hur indikatorn tagits fram, vad underliggande data har för kvalitet och var de kan hämtas, en utvärdering av vad indikatorn visar eller indikerar samt en koppling till det/de miljömål som indikatorn bidrar till att följa upp.

På Länsstyrelsens miljömålswebb presenteras också hur arbetet fortlöper med åtgärderna i handlingsplanen för Dalarnas miljömål. Detta görs en gång per år i samband med uppföljningen av åtgärderna.

Aktuella aktiviteter och publikationer

På Länsstyrelsens miljömålswebb presenteras, under rubriken *Aktuellt*, nyheter om det regionala miljömålsarbetet, men också aktuella regionala aktiviteter såsom seminarier, workshops, utbildningar och möten. Där finns även information om publikationer om tillstånd och förändringar i Dalarnas miljö. Denna information uppdateras fortlöpande. Högst fyra gånger per år skickar Länsstyrelsen, via e-post, meddelande om att *Aktuellt* har uppdaterats till ett urval mottagare hos kommuner och offentliga aktörer. Meddelandet består av en länk till Länsstyrelsens webbplats.

Målgruppspecifik kommunikation

Länsstyrelsens webbinformation som beskrivs ovan riktar sig till ett flertal olika målgrupper. Dessutom har olika målgrupper behov särskilt anpassade kommunikationsinsatser. Sådana insatser ingår i kommunikationsstrategin och beskrivs här nedan.

Regering och Miljömålsråd

Enligt uppdrag från regeringen (M98/3090/8) har Länsstyrelsen det övergripande ansvaret för regionalt mål- och uppföljningsarbete. Länsstyrelsen har också, liksom övriga statliga myndigheter, ett regeringsuppdrag avseende införande av miljöledningssystem. Uppdragen ska årligen redovisas till regeringen. Miljömålsuppdraget ska också rapporteras till Miljömålsrådet.

Målgrupperna nås via:

- Skriftlig årsrapport senast 1 mars till regering och Miljömålsråd om miljömålsuppdraget. De årliga rapporterna innehåller en redogörelse för det regionala miljömålsarbete som Länsstyrelsen bedrivit under det gångna året. Rapporterna finns hos Länsstyrelsen Dalarna.
- Skriftlig årsredovisning till regeringen av Länsstyrelsens miljöledningsarbete. Årsredovisningarna finns hos Länsstyrelsen Dalarna.

Kommuner och regionala offentliga aktörer

Kommunikationsinsatser gentemot politiker och tjänstemän utvecklas genom flera åtgärder i handlingsplanen för Dalarnas miljömål (Bilaga 1). Dessa åtgärder, som inte beskrivs i kommunikationsstrategin, omfattar bland annat kommunal samhällsplanering och materialförsörjningsplanering.

Utöver dessa kommunikationsinsatser finns ett behov av mer övergripande och allmän kommunikation om miljömålen gentemot kommuner och regionala offentliga aktörer.

Länsstyrelsen ska ta ett särskilt ansvar för att kommunicera med kommunala och regionala politiker.

För kommunikation med kommunala tjänstemän ska Länsstyrelsen bland annat nyttja befintliga nätverk (miljöchefer, stadsarkitekter, VA, avfall m.fl) för att fortlöpande föra en dialog

om miljömål och åtgärder inom ramen för ordinarie verksamhet. Länsstyrelsen ska också medverka till utarbetande av modeller för hur miljömålen ska beaktas i kommunernas löpande myndighetsutövning.

I samband med revideringen av Dalarnas miljömål, som genomförs 2006, är det aktuellt med en intensifierad kommunikation med bland andra kommunala och regionala politiker och tjänstemän kring målformuleringar och åtgärder.

Målgrupperna nås via:

- Riktade utskick till politiker, medverkan i regionala arrangemang kring till exempel hållbar utveckling, medverkan vid politikernas utbildningsdagar och fortlöpande kontakter med Kommunförbundets miljöberedning och Region Dalarnas HUT-grupp.
- Länsstyrelsens olika enheter medverkar regelbundet i befintliga nätverk med kommunala tjänstemän och för där en dialog om miljömål och åtgärder.
- Länsstyrelsen ska medverka i ett kvalitetsprojekt under 2005-2006 där miljö- och byggkontor från 12 av länets kommuner deltar. Projektet är ett led i kommunernas arbete med miljöledning.
- Länsstyrelsen ska, eventuellt tillsammans med andra arrangörer, årligen anordna minst ett större seminarium eller motsvarande med något miljömålstema. Under våren 2005 genomförs ett större energiseminarium. Under våren 2006 arrangeras ett regionalt miljömålsseminarium som riktar sig till ett stort antal målgrupper, men kommuner och regionala offentliga aktörer är särskilt viktiga. Vid detta seminarium ska Länsstyrelsen presentera hur långt arbetet med att nå miljömålen har kommit och vilka insatser som krävs framöver.
- Länsstyrelsen ska årligen distribuera rapporten *deFacto*, tillsammans med ett regionalt informationsblad, till samtliga kommuner och till offentliga aktörer i Dalarna.
- Högst fyra gånger per år skickar Länsstyrelsen, via e-post, meddelande till ett urval mottagare hos kommuner och offentliga aktörer om att nyhetsinformationen på Länsstyrelsens miljömålswebb har uppdaterats.
- I *Länsnytt* ska fortlöpande finnas information om åtgärdsarbete och uppföljningsresultat. Ambitionen är att det ska finnas en notis eller artikel om miljömålsarbetet (åtgärder och/eller uppföljning) i varje nummer av *Länsnytt*. *Länsnytt* är Länsstyrelsen Dalarnas nyhetsbrev som kommer ut med sex nummer per år.

Länsstyrelsen Dalarnas personal

Det är viktigt att fortlöpande förse Länsstyrelsens personal med aktuell intern information om arbetet med miljömål och miljöledning. Denna information ska rikta sig specifikt till Länsstyrelsens anställda.

Målgruppen nås via:

- Regelbunden muntlig information i samband med gemensamma personalmöten.
- I *Länsnytt* ska fortlöpande finnas information om åtgärdsarbete och uppföljningsresultat. Ambitionen är att det ska finnas en notis eller artikel om miljömålsarbetet (åtgärder och/eller uppföljning) i varje nummer av *Länsnytt*. *Länsnytt* är Länsstyrelsen Dalarnas nyhetsbrev som kommer ut med sex nummer per år.

- Årlig uppföljning av åtgärder i handlingsplanen för Dalarnas miljömål ska, tillsammans med uppföljning av Länsstyrelsens direkta miljöpåverkan, återkopplas till Länsstyrelsens verksamhetsplan och respektive enhets arbetsplan.
- På Länsstyrelsens intranät ska finnas dokument och mallar som personalen behöver för planering och genomförande av arbetet med regionala miljömål och miljöledning. Sådana dokument är till exempel
 - Dalarnas miljömål med tillhörande handlingsplan
 - Handlingsplan för Länsstyrelsen Dalarnas arbete med miljöledning och miljömål 2004-2006
 - Program för regional uppföljning av miljömål och åtgärder i Dalarna 2004-2006
 - Kommunikationsstrategi för Dalarnas miljömål 2005-2006
 - Miljöpolicy
 - Resepolicy
 - Inköspolicy och upphandlingsmanifest
 - Mallar för åtgärdsbeskrivning, rutiner etc.

Näringsliv och sektorer

Information till näringslivet om miljömål och åtgärder som direkt berör företag eller branscher är viktig. Företagen vill bland annat ha information om förändringar i regelsystem. Dessutom kan exempel på metoder och processer med låg miljöbelastning tjäna som inspiration för företag som vill förbättra sin miljöprestanda. Miljömåls- och sektorsansvariga myndigheter tar fram branschfaktblad med information om miljömål för olika verksamheter. Detta material ska användas i den regionala miljömålskommunikationen med näringslivet.

Kommunikationsinsatser gentemot verksamhetsutövare inom vissa sektorer utvecklas genom ett flertal åtgärder i handlingsplanen för Dalarnas miljömål (Bilaga 1). Dessa åtgärder, som inte beskrivs i kommunikationsstrategin, omfattar bland annat Länsstyrelsens och kommunernas tillsynsverksamhet, riktad information och projekt för att höja kunskapsnivån hos verksamhetsutövare, utbildningsinsatser för lantbrukare (KULM) och skogsnäring och en regional byggdialog.

Det är viktigt att näringslivsinformationen anpassas till respektive bransch och till företagens storlek. Stora och vissa medelstora företag når man bäst med direkt skriftlig information kombinerad med information i samband med myndighetstillsyn. Små och vissa medelstora företag når man sannolikt bättre med muntlig och/eller skriftlig information i befintliga fora och genom etablerade kanaler, men även branschspecifik skriftlig information kan vara verkningfull. Det gäller i huvudsak verksamheter över vilka varken länsstyrelse eller kommuner har tillsyn, såsom transport-, turist- och tjänstesektorn.

I samband med revideringen av Dalarnas miljömål, som genomförs 2006, är det aktuellt med en intensifierad kommunikation med ett flertal målgrupper kring målformuleringar och åtgärder.

Målgrupperna nås via:

- Länsstyrelsen tar fram en skriftlig information riktad till näringslivets verksamhetsutövare/företag. Denna information ska utformas så att den kan användas för att kommunicera miljömål och åtgärder vid Länsstyrelsens kontakter med framför allt stora och mellanstora företag.
- Länsstyrelsen ska nyttja befintliga fora och etablerade informationskanaler för att kommunicera miljömålen med små och medelstora företag i länet.

- Länsstyrelsen ska genom branschspecifika artiklar i Företagarna Dalarnas (Dala Företagaren) tidskrift sprida kunskap om Dalarnas miljömål och vilka åtgärder företagen kan vidta för att minska sin miljöpåverkan. Denna information riktar sig framför allt till små och medelstora företag.
- Länsstyrelsen ska genom tidskriften *LandsbygdsNytt* fortlöpande informera länets lantbrukare om de miljömål som berör deras verksamhet och åtgärder för att nå dem. *LandsbygdsNytt* ges gemensamt ut av Länsstyrelserna i Dalarna och Gävleborg med 4 nummer per år.
- Länsstyrelsen ska, eventuellt tillsammans med andra arrangörer, årligen anordna minst ett större seminarium eller motsvarande med något miljömålstema. Under våren 2005 genomförs ett större energiseminarium. Under våren 2006 arrangeras ett regionalt miljömålsseminarium som riktar sig till ett stort antal målgrupper, bland andra näringslivets aktörer. Vid detta seminarium ska Länsstyrelsen presentera hur långt arbetet med att nå miljömålen har kommit och vilka insatser som krävs framöver.
- I *Länsnytt* ska fortlöpande finnas information om åtgärdsarbete och uppföljningsresultat. Ambitionen är att det ska finnas en notis eller artikel om miljömålsarbetet (åtgärder och/eller uppföljning) i varje nummer av *Länsnytt*. *Länsnytt* är Länsstyrelsen Dalarnas nyhetsbrev som kommer ut med sex nummer per år.
- Länsstyrelsen ska genom pressinformation och pressmeddelanden fortlöpande hålla medierna informerade om det miljömålsarbete som pågår i länet.

Föreningar och organisationer

Många föreningar och organisationer behöver miljömålsinformation som de kan använda i sin egen verksamhet. I handlingsplanen för Dalarnas miljömål finns inte någon åtgärd för information som specifikt riktar sig till denna målgrupp. Länsstyrelsens viktigaste kanal till målgruppen är information som tillhandahålls på Länsstyrelsens miljömålswebb (se ovan).

Målgruppen nås via:

- I *Länsnytt* ska fortlöpande finnas information om åtgärdsarbete och uppföljningsresultat. Ambitionen är att det ska finnas en notis eller artikel om miljömålsarbetet (åtgärder och/eller uppföljning) i varje nummer av *Länsnytt*. *Länsnytt* är Länsstyrelsen Dalarnas nyhetsbrev som kommer ut med sex nummer per år.
- Länsstyrelsen ska genom pressinformation och pressmeddelanden fortlöpande hålla medierna informerade om det miljömålsarbete som pågår i länet.

Utbildningsväsende och folkbildning

Skolan är en viktig plattform för barns och ungdomars uppfattning av omvärlden och för deras förmåga att ta över framtiden. Miljömålen och miljöfrågor i allmänhet måste integreras i undervisningen, kopplas till andra samhällsrelaterade frågor och därigenom sättas in i ett sammanhang. Lärare behöver konkreta exempel på hur de kan undervisa i olika ämnen med utgångspunkt från miljömålen.

Kommunikationsinsatser gentemot utbildningsväsendet finns i mycket begränsad omfattning i handlingsplanen för Dalarnas miljömål (Bilaga 1). Dessa insatser, som inte beskrivs i kommunikationsstrategin, omfattar bland annat kunskap och kompetens om traditionellt byggande.

Målgruppen nås via:

- Länsstyrelsen gör ett utskick med information till alla länets skolor/lärare inklusive folkhögskolor och studieförbund.

- I samband med utskicket anordnar Länsstyrelsen två halvdagar med information för denna målgrupp. Informationen ska bland annat ge kännedom om miljömålen, viktiga miljöproblem och regionala perspektiv på dessa, var man kan få tag på ytterligare kunskap samt öka kännedomen om miljöarbetet inom lokala, regionala och nationella myndigheter. Kunskap om lärarhandledningen som Länsstyrelsen i Jämtland har utarbetat ska spridas.

Allmänheten

Främst når man allmänheten via massmedier och andra vidareförmedlare. För att engagera massmedierna krävs i regel något slags nyhetsvärde. Länsstyrelsen ska i möjligaste mån utnyttja massmedierna för spridning av information om miljösituationen i länet och om miljömålsarbetet. En viktig informationskanal till allmänheten är också Länsstyrelsens miljömålswebb (se ovan).

Målgruppen nås via:

- Länsstyrelserna ska genom pressinformation och pressmeddelanden fortlöpande hålla medierna informerade om det miljömålsarbete som pågår i länet.

Tryckt informationsmaterial

Rapporter, informationsblad och broschyrer

Länsstyrelsen ska också nyttja informationsmaterial som tas fram av nationella miljömåls- och sektorsansvariga myndigheter.

Utgångspunkt för all regional kommunikation av miljömålen är rapporten *Dalarnas miljömål* (2003:19) som kan användas för att informera samtliga målgrupper. Dessutom finns i begränsad tryckt upplaga *Länsstyrelsen Dalarnas arbete med miljöledning och miljömål – handlingsplan 2004-2006* samt *Program för regional uppföljning av miljömål och åtgärder i Dalarna 2004-2006* (2004:24).

Under 2006 ska Dalarnas miljömål revideras. Resultatet av detta arbete blir något slags tryckt dokumentation vars omfattning inte kan bedömas i nuläget. Eventuellt kan det också bli aktuellt att, i samband med revideringen, ta fram ett kort informationsblad om Dalarnas miljömål och det regionala miljömålsarbetet.

För övriga trycksaker, se avsnittet *Näringsliv och sektorer* ovan.

Miljömålsuppföljning - tillstånd och förändringar i Dalarnas miljö

Temarapporter som beskriver tillstånd och förändringar i Dalarnas miljö tas fram inom bland annat miljöövervakning och miljömålsuppföljning. Målgrupper för sådana rapporter är framför allt kommuner, föreningar och organisationer, regionala myndigheter och institutioner, skolor samt den miljöintresserade allmänheten.

Länsstyrelsen kommer under 2006 att, i samband med revideringen av Dalarnas miljömål, utarbeta en rapport som beskriver miljösituationen i Dalarna sett i förhållande till de regionala miljömålen och det åtgärdsarbete som bedrivs inom ramen för handlingsplanen till Dalarnas miljömål.

Miljömålsrådet tar varje år fram en rapport i serien *deFacto*. Den innehåller bedömningar av måluppfyllelse och behov av åtgärder, men bidrar också till årliga jämförelser av miljöutvecklingen. Länsstyrelsen ska årligen ta fram ett informationsblad med regionala kommentarer som ansluter till *deFacto*. Rapporten *deFacto* ska, tillsammans med det regionala informationsbladet, distribueras till samtliga kommuner och till offentliga aktörer i Dalarna.

Bilaga 1. Utdrag ur handlingsplanen för Dalarnas miljömål

Flertalet åtgärder i handlingsplanen för Dalarnas miljömål kommer att innebära något slags informations- eller utbildningsinsats. Följande sammanställning omfattar dock enbart de åtgärder som uttryckligen enligt formuleringen innebär information och/eller utbildning gentemot någon eller några angivna målgrupper.

Markerat med färg/skuggning är den åtgärd som utvecklas i Kommunikationsstrategi för Dalarnas miljömål 2005-2006.

I Tabell 1 redovisas enbart de informations-/utbildningsåtgärder som Länsstyrelsen är ansvarig för eller medverkar i uppdelade på olika målgrupper.

I Tabell 2 redovisas samtliga informations-/utbildningsåtgärder i handlingsplanen för Dalarnas miljömål uppdelade på respektive miljömål.

Tabell 1

Målgrupp	Åtgärd med information/utbildning	Ansvarig för informationsinsatsen
Regering, Miljömålsråd	Synpunkter till regeringen (Å 16.12)	Länsstyrelsen
Regionala offentliga aktörer	Resepolicy och sparsam körning (Å 1.8, Å 15.14)	Offentliga aktörer
	Forn- och kulturlämningar i skogen – utbildningsprogram (Å 12.8)	Skogsvårdsstyrelsen, Länsstyrelsen
	Materialförsörjningsplanering (Å 15.32)	Kommunerna, Länsstyrelsen, trafikverket, byggsektorn
	Information och utbildning om miljömålen (Å 15.19, Å 16.11)	Länsstyrelsen, kommunerna, regionala myndigheter
Kommuner	Kommunal samhällsplanering för hållbar utveckling (Å 15.2, Å 16.3)	Länsstyrelsen, kommunerna
	Byggsektorns frivilliga miljöarbete (Å 15.4)	Byggsektorn, Länsstyrelsen, Region Dalarna
	Information och utbildning om miljömålen (Å 15.19, Å 16.11)	Länsstyrelsen, kommunerna, regionala myndigheter
	Marknadsföring av byggnadsvårdsprojekt (Å 15.29)	Länsstyrelsen, kommunerna m.fl.
	Materialförsörjningsplanering (Å 15.32)	Kommunerna, Länsstyrelsen, trafikverket, byggsektorn
Näringsliv/ Verksamhetsutövare	Informationsinsatser – luftföroreningar och vedeldning (Å 2.3)	DLVF, Landstinget, Länsstyrelsen, kommunerna
	Farliga ämnen – tillsynsprojekt (Å 4.2)	Länsstyrelsen
	Farliga ämnen – information till branscher/producenter (Å 4.3)	Länsstyrelsen, kommunerna
	Farliga ämnen – tematiska informationsinsatser (Å 4.4)	Landstinget, Länsstyrelsen, kommunerna
	Verksamhetsavfall – tillsynsprojekt (Å 4.11, Å 15.34)	Länsstyrelsen, kommunerna
	Avfallsinformation – farligt avfall (Å 4.12, Å 15.36)	Kommunerna, Länsstyrelsen
	Projekt för omhändertagande (Å 5.1)	Länsstyrelsen, kommunerna
	Tematiska informationsinsatser – strålning (Å 6.2)	Länsstyrelsen, kommunerna
	Information och utbildning om miljömålen (Å 15.19, Å 16.11)	Länsstyrelsen, kommunerna, regionala myndigheter
	Informationsinsatser om inomhusmiljö (Å 15.38)	Landstinget, Länsstyrelsen, kommunerna

Tabell 1 (forts.)

Målgrupp	Åtgärd med information/utbildning	Ansvarig för informationsinsatsen
Jord- och skogsbruk samt fiske	Kompetensutveckling inom jordbruket (Å 4.8, Å 7.4, Å 13.7)	Länsstyrelsen
	Forn- och kulturlämningar i skogen – utbildningsprogram (Å 12.8)	Skogsvårdsstyrelsen, Länsstyrelsen
	Skötselstrategi för fåbodar (Å 12.9, Å 13.11)	Länsstyrelsen , Skogsvårdsstyrelsen
	Fiskevårdsplaner – naturvårdshänsyn (Å 8.7)	Länsstyrelsen
Bygg- och fastighetssektorn	Materialförsörjningsplanering (Å 15.32)	Kommunerna, Länsstyrelsen , trafikverken, byggsektorn
	Byggsektorns frivilliga miljöarbete (Å 15.4)	Byggsektorn, Länsstyrelsen , Region Dalarna
	Marknadsföring av byggnadsvårdsprojekt (Å 15.29)	Länsstyrelsen , kommunerna m.fl.
	Information om kulturhistorisk bebyggelse (Å 13.6, Å 15.27)	Kommunerna, Länsstyrelsen
	Utbildning i traditionellt byggande (Å 15.28)	Byggsektorn, Länsstyrelsen , utbildningsväsendet
Utbildningsväsende	Information och utbildning om miljömålen (Å 15.19, Å 16.11)	Länsstyrelsen , kommunerna, regionala myndigheter
	Utbildning i traditionellt byggande (Å 15.28)	Byggsektorn, Länsstyrelsen , utbildningsväsendet
Föreningar och organisationer	Information och utbildning om miljömålen (Å 15.19, Å 16.11)	Länsstyrelsen , kommunerna, regionala myndigheter
Allmänhet	Informationsinsatser – luftföroreningar och vedeldning (Å 2.3)	DLVF, Landstinget, Länsstyrelsen , kommunerna
	Farliga ämnen – tematiska informationsinsatser (Å 4.4)	Landstinget, Länsstyrelsen , kommunerna
	Tematiska informationsinsatser – strålning (Å 6.2)	Landstinget, Länsstyrelsen , kommunerna
	Information och utbildning om miljömålen (Å 15.19, Å 16.11)	Länsstyrelsen , kommunerna, regionala myndigheter
	Informationsinsatser om inomhusmiljö (Å 15.38)	Landstinget, Länsstyrelsen , kommunerna

Tabell 2

Miljömål	Åtgärd med information/utbildning	Ansvarig för informationsinsatsen	Målgrupper
Begränsad klimatpåverkan	Å 1.4 Energirådgivning	GDE-net, kommunerna, energisektorn	Allmänhet, näringsliv, transportsektor
	Å 1.8 Resepolicy och sparsam körning	Offentliga aktörer	Offentliga aktörers personal
Frisk luft	Å 2.3 Informationsinsatser – luftföroreningar och vedeldning	DLVF, Landstinget, Länsstyrelsen , kommunerna	Allmänhet, näringsliv
Bara naturlig försurning	Å 3.1 Skogsbrukets markanvändning	Skogssektorn	Skogssektor
Giffri miljö	Å 4.2 Farliga ämnen - tillsynsprojekt	Länsstyrelsen	Näringsliv
	Å 4.3 Farliga ämnen – information till branscher/producenter	Länsstyrelsen , kommunerna	Näringsliv
	Å 4.4 Farliga ämnen – tematiska informationsinsatser	Landstinget, Länsstyrelsen , kommunerna	Allmänhet, näringsliv
	Å 4.8 Kompetensutveckling inom jordbruket	Länsstyrelsen	Lantbrukare, markägare och andra landsbygdsbor
	Å 4.9 Växtskyddsmedel i skogsbruket	Skogsvårdsstyrelsen	Skogssektor
	Å 4.11 Verksamhetsavfall - tillsynsprojekt	Länsstyrelsen , kommunerna	Näringsliv
	Å 4.12 Avfallsinformation – farligt avfall	Kommunerna, Länsstyrelsen	Näringsliv
Skyddande ozonskikt	Å 5.1 projekt för omhändertagande	Länsstyrelsen , kommunerna	Näringsliv
Säker strålmiljö	Å 6.2 Tematiska informationsinsatser - strålning	Länsstyrelsen , kommunerna	Allmänhet, näringsliv
Ingen övergödning	Å 7.4 Kompetensutveckling inom jordbruket	Länsstyrelsen	Lantbrukare, markägare och andra landsbygdsbor
	Å 7.7 Kommunal avloppsrening – förbättrad miljötillsyn	Kommunerna	Näringsliv
	Å 7.10 Enskilda avlopp – riktlinjer	Kommunerna	Allmänheten
	Å 7.11 Enskilda avlopp – information	Kommunerna	Allmänheten
Levande sjöar och vattendrag	Å 8.7 Fiskevårdsplaner – naturvårdshänsyn	Länsstyrelsen	Fiskevårdsområdesföreningar
Levande skogar	Å 12.4 Naturvårdsanpassade skogsbruksplaner	Skogsvårdsstyrelsen, skogssektorn	Skogssektor
	Å 12.8 Forn- och kulturlämningar i skogen – utbildningsprogram	Skogsvårdsstyrelsen, Länsstyrelsen	Skogsvårdsstyrelsens personal, skogssektor
	Å 12.9 Skötselstrategi för fåbodar	Länsstyrelsen , Skogsvårdsstyrelsen	Fåbodbrukare
Ett rikt odlingslandskap	Å 13.6 Information om kulturhistorisk bebyggelse	Kommunerna, Länsstyrelsen	Fastighetsägare, brukare, byggföretag
	Å 13.7 Kompetensutveckling inom jordbruket	Länsstyrelsen	Lantbrukare, markägare och andra landsbygdsbor
	Å 13.11 Skötselstrategi för fåbodar	Länsstyrelsen , Skogsvårdsstyrelsen	Fåbodbrukare

Tabell 2 (forts.)

Miljömål	Åtgärd med information/utbildning	Ansvarig för informationsinsatsen	Målgrupper
God bebyggd miljö	Å 15.2 Kommunal samhällsplanering för hållbar utveckling	Länsstyrelsen, kommunerna	Kommunerna
	Å 15.4 Byggsektorns frivilliga miljöarbete	Byggsektorn, Länsstyrelsen, Region Dalarna	Näringsliv, kommuner
	Å 15.5 Handelns frivilliga miljöarbete	Handeln	Dagligvaruhandel
	Å 15.10 Energirådgivning	GDE-net, kommunerna, energisektorn	Allmänhet, näringsliv, transportsektor
	Å 15.14 Resepolicy och sparsam körning	Offentliga aktörer	Offentliga aktörers personal
	Å 15.19 Information och utbildning om miljömålen	Länsstyrelsen, kommunerna, regionala myndigheter	Allmänhet, utbildningsväsende, politiker och tjänstemän, näringsliv, organisationer
	Å 15.27 Information om kulturhistorisk bebyggelse	Kommunerna, Länsstyrelsen, ideella kulturmiljövården	Fastighetsägare, brukare, byggföretag
	Å 15.28 Utbildning i traditionellt byggande	Byggsektorn, Länsstyrelsen, utbildningsväsendet	Utbildningsväsendet, byggsektor
	Å 15.29 Marknadsföring av byggnadsvårdsprojekt	Länsstyrelsen, kommunerna m.fl.	Kommuner, byggsektor m.fl.
	Å 15.32 Materialförsörjningsplanering	Kommunerna, Länsstyrelsen, trafikverken, byggsektor	Kommuner, trafikverk, byggsektor
	Å 15.34 Verksamhetsavfall - tillsynsprojekt	Länsstyrelsen, kommunerna	Näringsliv
	Å 15.36 Avfallsinformation – farligt avfall	Kommunerna, Länsstyrelsen	Näringsliv
	Å 15.37 Avfallsinformation – återvinning	Kommunerna, materialbolagen	Kommuner, näringsliv
	Å 15.38 Informationsinsatser om inomhusmiljö	Landstinget, Länsstyrelsen, kommunerna	Allmänhet, näringsliv
Gemensamma åtgärder	Å 16.3 Kommunal samhällsplanering för hållbar utveckling	Länsstyrelsen, kommunerna	Kommunerna
	Å 16.11 Information och utbildning om miljömålen	Länsstyrelsen, kommunerna, regionala myndigheter	Allmänhet, utbildningsväsende, politiker och tjänstemän, näringsliv, organisationer
	Å 16.12 Synpunkter till regeringen	Länsstyrelsen	Regering, Miljömålsråd

Bilaga 2. Kommunikationsplan

Vad ska göras	Ansvarig Lst	Genomförs senast	Resursbehov	Finansiering	Redovisning
Utveckling av miljömålsinformation på Länsstyrelsens webbplats	Anita Lundmark	Första presentation i mars 2005, därefter fortlöpande utveckling	Ca 2 mån	Ramanslag	Webbplatsen
Årsrapporter till regering och Miljömålsråd (miljömålsuppdrag)	Magnus Eriksson Anita Lundmark	1 mars årligen	Ca 0,1 mån	Ramanslag	Stencil
Årsredovisning till regering (miljöledningsuppdrag)	Magnus Eriksson		Ca 0,1 mån	Ramanslag	Stencil
Medverkan i regionala nätverk	Ett flertal	Fortlöpande		Ramanslag	Mötesanteckningar m.m.
Kommunalt kvalitetsprojekt	Stefan Tansbo	2006	Ca 0,5 mån	Ramanslag	Dokumentation
Energiseminarium	Magnus Eriksson	April 2005	Ca 0,5 mån	Ramanslag	Dokumentation
Miljömålsseminarium	Magnus Eriksson Anita Lundmark	Våren 2006	Ca 1 mån	Externa medel	Dokumentation
Regionalt informationsblad kopplat till deFacto	Anita Lundmark Magnus Eriksson	En gång per år	Ca 1 mån	Ramanslag	Informationsblad
Länsnytt	Anita Lundmark Magnus Eriksson	Fortlöpande	Ca 0,2 mån	Ramanslag	Länsnytt
Länsstyrelsens personalmöten	Per-Erik Sandberg m.fl.	Fortlöpande	Ca 0,1 mån	Ramanslag	Ingen
Uppföljning av indirekt och direkt miljöpåverkan	Anita Lundmark Ewa Lövgren	Januari årligen	Ca 0,5 mån	Ramanslag	Intern rapport
Länsstyrelsens intranät	Cecilia Sigrand Anita Lundmark	Fortlöpande	Ca 0,5 mån	Ramanslag	Intranät
Skrift för verksamhetsutövare	Magnus Eriksson	2006	Ca 0,5 mån	Ramanslag	Trycksak
Artikelserie i Dalaföretagaren	Anita Lundmark	2005-2006	Ca 1 mån	Ramanslag	Tidningsartiklar
Pressinformation	Per-Erik Sandberg	Fortlöpande	Ca 0,2 mån	Ramanslag	Tidningsartiklar Inslag i radio/TV
Utskick till länets skolor/lärare	Anita Lundmark	2006	Ca 0,1 mån	Ramanslag	Utskick
Informationsdagar för lärare	Anita Lundmark	2006	Ca 0,5 mån	Ramanslag	Dokumentation
Dokumentation av reviderade regionala miljömål	Per-Erik Sandberg Magnus Eriksson Anita Lundmark	2006	Ca 2 mån	Ramanslag	Dokumentation

Information är
planerad kommunikation
i syfte att uppnå
fastställda mål